

ردپای هنر مدرنیستی

اثر و استحاله می‌تواند پیام‌آوری نوین برای هنر این قرن شود

نویسنده بدل می‌شود، بحران‌های مالی آمریکا، پروژه FCA، جنگ جهانی دوم و مجله لایف از مهم‌ترین موضوع‌هایی هستند که آیزنر یک‌به‌یک آن‌ها را بررسی می‌کند و البته نقش جنجالی این بخش به واکر ابوانز، عکاس مستند تعلق می‌گیرد. عکاسی که در قالب نظریه‌ها نمی‌گنجید.

عکاسی عامه‌پسند موضوع فصل دیگری از این کتاب است و طبیعتاً اسامی آشنایی همچون ادوارد استایخن در میانه آن‌ها به چشم می‌خورد. مطبوعات عامه‌پسند و اقبال عمومی به عکاسی در این رسانه موضوعی است که در این بخش مورد توجه نویسنده قرار گرفته است؛ البته نگاه‌های ویژه عکاسانی چون رابرت فرانک و آرون سیسکیند نیز در این میانه حضور دارند؛ افرادی که رواج این نوع نگاه عامه‌پسندان را به چالش کشیدند.

«از اواسط دهه ۴۰ تا سراسر دهه ۵۰، عکاسی در آمریکا تحت سلطه زیباشناسی عامه‌پسندی بود که سه عنصر اصلی آن عکاسی مطبوعاتی در نشریات همگانی، عکاسی تبلیغاتی و عکاسی آماتوری بودند. نقطه مشترک هر سه عنصر که در زیباشناسی عامه‌پسند با هم مشترک بودند، تاکید بر مصرف‌گرایی، احساسات‌گرایی و در عین حال نمود روشن‌فکرانه داشتن بود. اولیای تاریخ عکاسی در آن موقع مجلات، سخنرانان عکاسی و سردبیران نشریات بودند. در نتیجه، مثلاً مجله مُد وُگ در سال ۱۹۴۱ این شایستگی را در خود می‌دید که مجموعه مقالاتی درباره تاریخ عکاسی آمریکا منتشر کند.»

ذهنیت‌گرایی در عکاسی با عکاسی به‌عنوان هنرهای زیبا در ادامه از راه سر می‌رسد و نقش موزه‌ها در مواجهه با این نوع از عکاسی و حضور یافتن عکاسانی همچون ماینر وایت که نگاهی معنوی را به عکاسی الصاق کردند، پرتنگ می‌شود و تحلیل‌های روان‌شناختی نیز کم‌کم پای خود را به خط سیر عکاسی هنری باز می‌کنند.

فصل ششم صرفاً اختصاص به عکاسی و استادی به نام «مارجری مان» دارد که اطلاعات بسیار کمی از او وجود دارد؛ مارجری مان، عکاسی است که کارها و نگاه منحصربه‌فرد و به‌نوعی بومی او از دید بسیاری از منتقدان غایب مانده بود. مارجری مان در کتاب آیزنر از این جهت اهمیت پیدا کرده که نظریه‌های او در باب عکاسی با هیچ‌کدام از گرایش‌های مطرح دنیای عکاسی مدرنیستی هم‌سویی ندارد، نه با عکاسی صریح، و نه عکاسی ذهنیت‌گرا

نوین برای هنر این قرن شود.

با این حال جزئیات تاریخی این کتاب برای علاقه‌مندان به تاریخ عکاسی، نقد عکاسی و البته هنر عکاسی از جذابیت‌های بسیاری برخوردار است؛ داستانی از افراد معدودی که سعی داشتند به مفهومی مشخص و جدید از عکاسی دست پیدا کنند و در نهایت با ظهور پست‌مدرنیسم از این تلاش دست شستند. داستان کتاب «اثر و استحاله»، داستان واشکافی شکل‌گیری نظریه‌های انتقادی و مدرنیستی پدید آمده نوظهوری به نام عکاسی بود که به‌واقع زبانی جدید را به زبان‌های زندگی بشر افزود.

کتاب در هفت فصل تنظیم شده که فصل اول با بیان تاریخ ظهور پیکتوریالیسم یا تصویرگرایی، یعنی اولین مدافع عکاسی هنری شروع می‌شود و اولین پرسش‌ها را در باب مفهوم عکاسی، همان مفهومی که همچنان هم از تعریف سر باز می‌کند، مطرح می‌کند. اینکه چطور عکاسی از میان دست‌های دانشمندان و محققان به‌عنوان ابزاری علمی راه خود را به‌سوی دیوارهای گالری می‌گشاید.

عکاسی و نظریه‌پردازان عکاسی به‌عنوان هنر، راه سختی در پیش خود داشتند. آیزنر، در ادامه با پشت سر گذاشتن تاریخ عکاسی صریح، عکاسان شاخصی همچون آلفرد استیگلیتس، پل استراند، ادوارد وستون و آنسل آدامز و منتقدان آن‌ها را مورد بررسی قرار می‌دهد.

«نکنه نغزی در معرفی استیگلیتس به عنوان نابغه‌ای جهانی، نابغه‌ای که آمریکا را از برهوت ماتریالیسم بیرون می‌کشد، وجود دارد و آن این‌که او خود تا حد زیادی برخاسته از ارزش‌های مادی و تجاری آمریکا بوده است. پدر او واردکننده موفق پارچه‌های پشمی بود، و دقیقاً به‌خاطر موفقیت تجاری پدر و سخاوت او نسبت به پسرش بود که آلفرد توانست از زندگی تجاری، در جست‌وجوی زندگی هنری و معنوی صرف‌نظر کند. اگر ادعای روزنفلد در خصوص نیوگ استیگلیتس، افراطی و حتی ناامیدکننده به‌نظر می‌رسد، باید به‌خاطر داشت که دنیای هنری آمریکا در دهه ۱۹۲۰، دائماً در حالتی تدافعی بود. سرزندگی هنر فرانسه، هم حس حقارتی را در آمریکا برمی‌انگیخت، و هم ایجاد انگیزه برای حرکت می‌کرد. به‌علاوه، خارج از محدوده کوچک دنیای هنری نیویورک، هنر آمریکا، با دشمنی و بی‌تفاوتی روبه‌رو بود.»

عکاسی مستند آمریکا از دهه ۱۹۳۰ به بعد، در بخش بعد، به موضوع اصلی

زیبا مغربی مترجم و استاد دانشگاه

کتاب «اثر و استحاله» کتابی است که تاریخ اندیشه در باب عکاسی را بر اساس مبانی تاریخی از قرن نوزدهم تا دهه هفتاد میلادی دنبال می‌کند و به بازخوانی اندیشه‌های نظری درباره عکاسی به‌عنوان هنر می‌پردازد.

جوئل آیزنر، نویسنده این کتاب، محقق و تاریخ‌نگار هنری آمریکایی است. او در سال ۱۹۵۱ در آمریکا متولد شد و کارشناسی خود را در رشته علوم سیاسی به اتمام رساند، در مراحل بعدی پا به دنیای هنر و اقوام گذاشت و کارشناسی ارشد خود را در رشته‌های مطالعات شرق آسیا و عکاسی و دکترای خود را در رشته تاریخ هنر از دانشگاه ایندیانا گرفت. او در این کتاب که در واقع پایان‌نامه دکترای اوست، به بازخوانی نظریه‌های مهم مدرنیستی و انتقادی درباره عکاسی از اواخر قرن نوزدهم تا اواخر قرن بیستم می‌پردازد.

عنوان اثر یعنی «اثر و استحاله» خود به‌نوعی چکیده کتاب است. «اثر» که برگردان کلمه انگلیسی trace است، در واقع از رابطه ذاتی عکاسی با واقعیت سخن می‌گوید. Trace که معنای دیگر آن ردپا نیز است، به همان نکته‌ای اشاره دارد که نشانه‌شناس معروف چارلز سندرس پیرس در تقسیم نشانه‌ها به آن اشاره کرده بود و از نشانه‌نمایی یا indexical sign برای تعریف دال یا نشانه‌هایی استفاده کرده بود که رابطه‌ای ذاتی با مدلول خود دارند؛ نشانه‌هایی همچون دود ناشی از آتش یا ردپا در ازای انسان. آیزنر با بهره‌گیری از چنین کلمه‌ای به هویت ذاتی عکاسی و ارتباط آن با واقعیت می‌پردازد، درست به همان شکلی که دود و سوختن رابطه‌ای ذاتی دارند، عکاسی نیز ریشه در واقعیت دارد. از سوی دیگر عکاسی در طول تاریخی که او به بررسی‌اش پرداخته است، نشان داده که می‌تواند بسیار فراتر از واقعیت عمل کند و نه‌فقط واقعیت را آن‌چنان که هست، ثبت می‌کند (و نمی‌کند) بلکه همیشه برداشتی از واقعیت را در حیطه اختیار خود می‌گیرد که می‌تواند آن را دگرگون کند، و اینجاست که کلمه transformation مکمل ماهیت نمایه‌ای عکاسی می‌شود. عکاسی در دست‌های پدیدآورنده‌های آن دگرگون می‌شود و جای خود را در تاریخ قرن بیستم به‌گونه‌ای باز می‌کند که می‌تواند پیام‌آوری

بازخوانی عرفانی مبانی هنرهای تجسمی

■ نویسنده: رسول
کمالی دولت‌آبادی
■ ناشر: سوره مهر

این کتاب به بررسی چگونگی نگاه هنرمند ایرانی در تجسم‌بخشی پیرامون خود می‌پردازد؛ نمونه‌های تصویری و نقل‌شده از کتاب‌های عرفانی در متن حاضر و تطابق آن با عناصر و کیفیات بصری حکایت از آگاهی هنرمند ایرانی در عرصه شناخت باطنی اجزا و ویژگی‌های تصویر دارد؛ نقطه نماینده وحدانیت، خط نماد عقل کل (طرح آفرینش)، اشکال به مثابه پدیده‌های کائنات و... همگی یادآور کثرت در وحدت و کمال در کیهان‌زایی (تکوین) هستند.

مجموعه مقالات هنرهای تجسمی

■ نویسنده: مجموعه
نویسندگان
■ ناشر: آبان

پژوهش حاضر به بررسی رویکردهای ناشران در حوزه طراحی جلد کتاب در سه دهه اخیر می‌پردازد. روش جمع‌آوری اطلاعات، به صورت کتاب‌خانه‌ای و میدانی است که اطلاعات به‌دست‌آمده در بخش میدانی از طریق مصاحبه با هفت ناشر مطرح در حوزه نشر کتاب بزرگسال، استنتاج شده است. نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده آن است که امکانات مالی و فرهنگی ناشران، از جمله عواملی است که بر کنش هنری هنرمند تأثیر مستقیمی می‌گذارد.

معنا در هنرهای تجسمی

■ نویسنده: اروین
پانوفسکی
■ مترجم: ندا
اخوان‌اقدام
■ ناشر: چشمه

کتاب حاضر ترجمه سه مقاله بنیادین «اروین پانوفسکی» یکی از برجسته‌ترین مورخان هنر سده بیستم است که در مجموعه مقالات او با عنوان معنا در هنرهای تجسمی منتشر شده‌اند. این کتاب دربرگیرنده مقالاتی از پانوفسکی در زمینه تاریخ هنر است که در ۱۹۵۵ میلادی در نیویورک چاپ و به یکی از مهم‌ترین منابع مرجع و اساسی برای دانشجویان و پژوهش‌گران تاریخ هنر و حوزه‌های مرتبط با تصویر تبدیل شد.